

หัวข้อวิจัย	รูปแบบช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าของกลุ่มหมอนชิตบ้านโพนทรายใน เขตพื้นที่ตำบลบ้านไทย อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดอุดรราชธานี
ผู้ดำเนินการวิจัย	จันทิราพร ศิริรัตน์และคณะ
หน่วยงาน	คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ปี พ.ศ.	2561

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาบริบทของกลุ่มหมอนชิตบ้านโพนทราย ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านไทย อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดอุดรราชธานี 2) เพื่อศึกษาสินค้าและทำการศึกษารูปแบบช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าของกลุ่มหมอนชิตบ้านโพนทรายในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านไทย อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดอุดรราชธานี และ 3) เพื่อพัฒนารูปแบบช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าของกลุ่มหมอนชิตบ้านโพนทรายในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านไทย อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดอุดรราชธานี ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลจากประธาน รองประธาน คณะกรรมการ และสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มหมอนชิตบ้านโพนทรายในเขตพื้นที่ตำบลบ้านไทย อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดอุดรราชธานี เพื่อศึกษาช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าของ อีกทั้งยังใช้เป็นข้อมูลให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้ในการดำเนินงานปรับปรุงและพัฒนาด้านแนวทางการเสริมสร้างการพัฒนาสร้างความเข้มแข็งเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอย่างยั่งยืนของชุมชนในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มประชากรคือ สมาชิกกลุ่มหมอนชิตจำนวน 20 คน กรรมการหมู่บ้านจำนวน 5 คน และผู้ที่สนใจ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ การสังเกต การปฏิบัติและวิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย นำเสนอข้อมูลโดยการบรรยายเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย พบว่า 1) กลุ่มวิสาหกิจกลุ่มหมอนชิตบ้านโพนทรายในเขตพื้นที่ตำบลบ้านไทย ตั้งอยู่ที่เลขที่ 6 หมู่ 3 ตำบลบ้านไทย อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดอุดรราชธานี เริ่มก่อตั้งเมื่อปี 2548 โดยการก่อตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเริ่มจากการรวมตัวกันเพื่อแก้ไขปัญหาของกลุ่มแม่บ้านที่ว่างงานและว่างจากน้าเก็บเกี่ยวหรือว่างจากการทำไร่ ได้มีกลุ่มแกนนำในหมู่ 3 และหมู่ 4 บ้านโพนทราย ซึ่งการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจเบื้องต้น ในช่วงแรกมีสมาชิกกว่า 40 คน ปัจจุบันเหลือเพียง 20 คน อีกทั้งทางหมู่บ้านโพนทรายก็ได้มีการทอผ้าเป็นทุนเดิมอยู่แล้วนั่นเอง โดยเน้นในเรื่องการใช้ประโยชน์และเป็นของฝาก ซึ่งในตำบลบ้านไทยชุมชนได้มีการรวมกลุ่มกันเพื่อใช้เวลาว่างจากการทำการเกษตรผลิตหรือสินค้า หรือของที่ระลึกต่าง ๆ เช่น ปุยอินทรีรี่ ผ้าชิต หมอนชิตโพนทราย ผ้าไหม และตะกร้าทางมะพร้าว เป็นสินค้าที่ใช้ทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน อีกทั้งได้รับความนิยมนอกจากคนในชุมชนและผู้เข้ามาท่องเที่ยวในตำบลเป็นจำนวนมาก ส่วนการทอผ้าซึ่งเป็นงานหัตถกรรมที่สำคัญของชาวอีสานที่มีความผูกพันกับคหิตความเชื่อของชาวอีสานมาช้านาน ดังจะเห็นได้จาก “ผ้าชิต” ซึ่งเป็นวัตถุดิบในการทำหมอนชิต เป็นผ้าที่มีชื่อเป็นที่รู้จักกันดีของคนทั่วไป ผ้าชิตเป็นผ้าที่ต้องใช้ฝีมือและความสามารถในการทอสูงกว่าผ้าชนิดอื่น ช่างอีสานถือว่าผ้าชิตเป็นของสูง จึงมักจะทอใช้ในโอกาสที่เป็นมงคลหรืองานพิธี หมอนชิต เป็นภูมิปัญญาสั่งสม ที่มีมาตั้งแต่ในอดีต ซึ่งเป็นการรักษาวัฒนธรรมทางหัตถกรรมของภาคอีสานไว้ได้อย่างดีเยี่ยมและยังได้นำมา ประยุกต์เข้ากับศิลปะปัจจุบันตลอดจน

ประโยชน์ใช้สอยได้อย่างกลมกลืนตามสมัยนิยม ซึ่งผู้ผลิตผลิตภัณฑ์หมอนขิดในชุมชนได้รวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มซึ่งมีชื่อว่ากลุ่มหมอนขิดบ้านโพนทราย เพื่อเป็นศูนย์รวมในการกระจายสินค้า และหมอนขิดของกลุ่มเป็นสินค้าที่ได้รับความนิยมและได้รับคัดเลือกเป็นสินค้าในโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (One Tambon One Product: OTOP) ประจำจังหวัดอุบลราชธานี 2) ประเด็นปัญหาของกลุ่มวิสาหกิจได้แก่ ขาดการประชาสัมพันธ์และการพัฒนารูปแบบช่องทางการจัดจำหน่ายรวมถึงผลิตภัณฑ์ยังไม่เป็นอัตลักษณ์เพราะขาดตราผลิตภัณฑ์ อีกทั้งความไม่แน่นอนของสภาพดิน ฟ้า อากาศ ทำให้ยากต่อการขนส่งสินค้าเพราะกลุ่มวิสาหกิจยังขาดแหล่งจำหน่ายประจำหรือหน้าร้าน โดยช่องทางการจำหน่ายเป็นการจำหน่ายโดยตรงกับผู้ซื้อและมีผ่านพ่อค้าคนกลางแต่ก็ไม่สม่ำเสมอ ยังไม่มีการเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายอื่น 3) แนวทางการพัฒนารูปแบบช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าของชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลบ้านไทย อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า กลุ่มวิสาหกิจควรมีการมอบหมายอำนาจ หน้าที่ และความรับผิดชอบให้กับสมาชิกในกลุ่มอย่างทั่วถึงและเหมาะสม อีกทั้งควรมีการประชุมปรึกษาหารือ เปิดโอกาส และกระตุ้นให้สมาชิกกลุ่มได้มีการเข้าร่วมประชุม เพื่อเสนอความคิดเห็น แลกเปลี่ยนความรู้และก่อให้เกิดความตระหนักในการพัฒนาหารูปแบบช่องทางการจำหน่ายของกลุ่มหมอนขิดบ้านโพนทราย เห็นความสำคัญของการหาอัตลักษณ์ของผลิตภัณฑ์หรือตราผลิตภัณฑ์และการออกแบบแพ็คเกจเพิ่มมากขึ้น ทำให้ตราผลิตภัณฑ์เป็นที่รู้จักกันในวงกว้างขึ้น โดยร่วมกันกับตัวแทนสมาชิกกลุ่มหมอนขิด ตัวแทนแกนนำชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อบต.) ออกความคิดเห็น และข้อเสนอแนะได้ข้อสรุปรูปแบบตราผลิตภัณฑ์ตามที่กลุ่มหมอนขิดต้องการ ด้านรูปแบบช่องทางการจัดจำหน่าย เนื่องจากยังขาดการประชาสัมพันธ์ และการคาดการณ์ความต้องการของตลาดค่อนข้างทำได้ยาก เนื่องจากไม่มีหน้าร้านให้บริการ ดังนั้นกลุ่มวิสาหกิจจะต้องเปลี่ยนวิธีการพัฒนารูปแบบช่องทางการจำหน่ายของกลุ่มหมอนขิดบ้านโพนทราย ในการประสานงานกลุ่มวิสาหกิจหมอนขิดบ้านโพนทรายและผู้ที่เกี่ยวข้อง เข้าร่วมในหัวข้อการอบรมจากวิทยากรที่ชำนาญทางด้านช่องทางการจำหน่ายสินค้าจากมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี เป็นผู้ถ่ายทอด เพิ่มเติมทักษะ ความรู้ที่จำเป็นในการพัฒนารูปแบบช่องทางการจัดจำหน่ายกลุ่มหมอนขิด หัวข้อกลยุทธ์ความสำเร็จของธุรกิจ โดยมีเนื้อหาว่าด้วยการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ตรงกับความต้องการของกลุ่มลูกค้าและการพัฒนาช่องทางการจัดจำหน่ายเพื่อเข้าถึงลูกค้าให้สะดวกพร้อมกับทีมนักวิจัย ได้มีการให้สมาชิกที่เข้าร่วมอบรมให้ครั้งนี้มีการเพิ่มช่องทางการจำหน่ายสินค้าทั้งทาง ไลน์ (Line) , เพจเฟซบุ๊ก (Page Facebook) และช่องทางการจำหน่ายผ่านสื่อโซเชียลมีเดียต่างๆ ซึ่งกลุ่มวิสาหกิจหมอนขิดบ้านโพนทรายได้ร่วมกันออกแบบเพจทางเฟซบุ๊กและไลน์ กับทีมนักวิจัย

คำสำคัญ : กลุ่มวิสาหกิจ นักศึกษา มหาวิทยาลัย อัตลักษณ์ แนวทางการพัฒนารูปแบบช่องทางการจัดจำหน่าย